

NIEUWSBRIEF

MEI 2021

Inhoud

Voorwoord

Leeratelier Armoede

Leeratelier Betekenisvol contact in de wijk

Leeratelier JIP

Leeratelier Samenwerken aan Sociale
Kwaliteit in de sociale basis

Landelijke themagroep Lerende Praktijken

Landelijke themagroep Sociale Basis

De spanning tussen centraal en lokaal bij
decentralisering van sociaal beleid

Metten van empowerment

Voorwoord

Corona beïnvloedt nog steeds in grote mate ons leven en dus ook de activiteiten van de Werkplaats Sociaal Domein. We vonden allerlei manieren om op afstand het samenspel tussen inwoners, vrijwilligers, professionals, ervaringsdeskundigen, studenten, docenten en onderzoekers vorm te blijven geven in onze leerateliers. In deze nieuwsbrief een doorkijkje waar dat zoal toe leidt.

We zijn niet alleen doorgegaan met wat we al deden, maar hadden ook aandacht voor wat Corona betekent voor sociale kwaliteit. Meer daarover in deze nieuwsbrief bij het leeratelier

Betekenisvol contact in de wijk en bij de landelijke themagroep Sociale Basis. De 15 Werkplaatsen samen bundelden ter gelegenheid van het jaarlijks symposium inzichten over de impact van Corona op het sociaal domein in het magazine **Op afstand nabij**.

Het tij lijkt te keren: de besmettingen nemen af, het aantal mensen dat gevaccineerd is neemt toe. Stiekem krijgen we hoop dat het leven langzamerhand kan normaliseren en dus ook onze samenwerking in de werkplaats. We kijken uit naar de ontmoetingen!

Lisbeth Verharen

Leeratelier Armoede

Het team dat zich inzet voor het leeratelier Armoede heeft ook niet stil gezeten het afgelopen half jaar. Carinda Jansen, trekker van het leeratelier, vertelt waar ze trots op is:

- In 2020 ontwikkelden we de **Armoede-Experience**. Studenten, mensen met ervaringskennis, vrijwilligers en professionals werkten hierin nauw samen. Sinds september '20 is de Experience ingebed in het eerste jaar van de opleiding Social Work. We zijn op koers om deze 'beleefroute' openbaar beschikbaar te stellen;
- We begeleiden op dit moment 20 studenten van zeven verschillende

opleidingen buiten de Academie Mens en Maatschappij. Dat vind ik een enorme opsteker, omdat studenten van bijvoorbeeld accountancy of mondzorgkunde zich ook realiseren dat zij een betekenisvolle bijdrage kunnen leveren aan de aanpak van armoede. Dit brengt ook **Academie-overstijgende samenwerking** tot stand, bijvoorbeeld in de vorm van een HAN-brede Armoede-week (najaar 2021).

- Voor het onderzoek '**Signaleren, bespreekbaar maken en doorbreken van armoede**' ontwikkelden wij een 'Ontmoetingenreeks' als werkwijze om armoede te bespreken, signaleren en doorbreken. Inwoners, vrijwilligers en professionals komen lokaal, viermaal samen in Ontmoetingen die normaalgesproken niet plaatsvinden. Dit voorjaar test(t)en wij deze werkwijze. De tussentijdse ervaringen zijn zeer positief, getuige de evaluatie van deze professional: "De ontmoeting heeft mij meer bewust gemaakt van de impact die een benadering vanuit wantrouwen van instanties heeft op mensen en hun situatie. [...] Goed om zo uitgebreid bij stil te staan [...] hoe belangrijk het is om op een menselijke manier benaderd te worden en je uitgenodigd te voelen om je te mogen uiten."

Meer informatie over de activiteiten in het leeratelier Armoede:

Carinda.Jansen@han.nl

Leeratelier Betekenisvol contact in de wijk

In het leeratelier Betekenisvol contact in de wijk staat het versterken van sociale kwaliteit van de wijk centraal. Verschillende projecten vallen onder dit leeratelier, zoals Welkome Wijk en een onderzoek naar solidariteit in coronatijd. En binnenkort starten we met een nieuw project: sociale verduurzaming van de buurt. Hieronder staan we kort stil bij de opbrengsten van de afgelopen periode.

Welkome wijk

In het project Welkome Wijk onderzoeken we de werkzame factoren van een aanpak die Samen Sterk zonder Stigma heeft ontwikkeld

om stigmatisering in wijken tegen te gaan. De HAN voert dit onderzoek uit in de gemeenten Nijmegen, Beuningen en Heumen. Inmiddels zijn in alle drie de gemeenten twee rondes van bewustwordingsbijeenkomsten gehouden voor professionals en vrijwilligers die actief zijn in de wijk. Een derde bijeenkomst voor wijkbewoners volgt begin juli. We observeren deze bijeenkomsten en houden na afloop focusgroepen met deelnemers. Karin van Eerten werkt als docent onderzoeker bij dit project en beschreef de bewustwordingsbijeenkomst voor professionals in deze [blog](#). Op dit moment zoeken de gemeenten lokale ervaringsdeskundigen en gespreksleiders die getraind worden om deze bewustwordingsbijeenkomsten in de toekomst zelf vorm te geven. In Arnhem start ook een project van Welkome Wijk, het Trimbos Instituut voert daar het onderzoek uit. Vanuit het leeratelier organiseren we dit jaar een tribune bijeenkomst waarin we de ervaringen uit de verschillende gemeenten zullen delen. Voor meer informatie kunt u

contact opnemen met:

Karin van Eerten karin.vaneerten@han.nl

of **Annica Brummel** annica.brummel@han.nl.

Solidariteit in coronatijd

Ruim een jaar geleden zijn we in samenwerking met de Zorgalliantie gestart met een verkennend onderzoek naar de rol van informele burgerinitiatieven bij het bevorderen van solidariteit in coronatijd. Meer dan 34 studenten van labs, werkplaatsen en de STERKplaats hebben een bijdrage geleverd aan dit onderzoek. In het najaar hebben we de uitkomsten besproken met experts uit het sociaal domein, onder andere in de Versnellingskamer Participatie. Er zijn inmiddels twee publicaties verschenen; in '**Hoopvol en kwetsbaar. Omzien naar elkaar in tijden van corona**' en in tijden van corona en in het '**Magazine Op afstand nabij**' van de Werkplaatsen Sociaal Domein. Naar aanleiding van deze laatste publicatie heeft de Zuyd Hogeschool een uitwisseling georganiseerd, waarin we met sociaal werkers, beleidsambtenaren en docenten Social Work reflecteerden op de betekenis van de onderzoeken voor het opbouwwerk.

Sociale verduurzaming van de buurt

Tussen 2017 en 2019 heeft Woonwaarts samen met Bindkracht10 en Navandaag een nieuwe aanpak ontwikkeld in de Spoorbuurt in Nijmegen, waarbij fysieke renovatie van een buurt gecombineerd is met een zogenaamde sociale renovatie. Deze sociale renovatie gaat enerzijds om het vroegtijdig signaleren en doorverwijzen van mensen in kwetsbare omstandigheden, bijvoorbeeld naar het sociaal wijkteam. Daarnaast gaat het ook over het versterken van

gemeenschappen, bijvoorbeeld door talenten van wijkbewoners in te zetten voor de buurt. In het project Sociale verduurzaming van de buurt wordt de werkwijze van de Spoorbuurt ingezet in een nieuwe wijk, de Lankforst. We volgen deze nieuwe buurt intensief om de werkwijze te verbeteren en de werkzame factoren te achterhalen. Tegelijkertijd onderzoekt Liz Kersten, student van de Master Social Work, de lange termijn impact van de aanpak in de Spoorbuurt. Als product leveren we een handreiking en een leermodule op, zodat de ervaringen met deze manier van werken breed gedeeld kunnen worden. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen. Naast Woonwaarts, Bindkracht10 en Navandaag werken we in dit project ook samen met Spectrum.

Informatie leeratelier Betekenisvol contact in de wijk

Benieuwd wat we nog meer doen in het leeratelier Betekenisvol contact in de wijk? Of heb je een idee voor een thema of onderzoek dat aansluit bij dit leeratelier? Neem dan contact op met de thematrekker.

Informatie: annica.brummel@han.nl

Leeratelier JIP

(Jongeren, Inclusie en Participatie)

In dit leeratelier werken en leren we integraal samen aan het vraagstuk:

Hoe kunnen we de sociale kwaliteit van jongeren versterken zodat zij zich kunnen ontwikkelen en participeren in de samenleving op de manier die bij hen past?

Op 1 maart jl. nam Hilde Wierda-Boer het stokje als trekker van het leeratelier over van Joos Meesters.

Tijdens de ARENA-bijeenkomst eind maart is kennis gedeeld met 30 deelnemers vanuit 13 verschillende organisaties. De presentaties gaven ons een kijkje in de keuken van de verschillende projecten die lopen. Na de pauze was er in kleine groepen ruimte om elkaar beter te leren kennen en leervragen te verkennen.

Als thema's zijn transities, talentontwikkeling en jonge mantelzorgers vastgesteld vanuit de huidige projecten en leerbehoeften van de aanwezigen. Binnen deze drie thema's is ervaringsdeskundigheid een vanzelfsprekend onderdeel. Projecten en leervragen bevinden zich soms ook op het grensvlak van de thema's.

De behoefte werd uitgesproken om binnen JIP thematische bijeenkomsten te organiseren. De eerste thematische bijeenkomst vindt plaats op 15 mei. We gaan aan de slag met de vraag hoe de vroegsignalering van de behoeften van jonge mantelzorgers versterkt kan worden, zodat passende en aansluitende ondersteuning geboden kan worden.

Science Guide schreef onlangs een [artikel](#) over JIP.

Informatie: Hilde.Wierda@han.nl

Leeratelier Samenwerken aan Sociale Kwaliteit in de sociale basis

Toepasbaar maken van sociale kwaliteit voor de sociale basis: van theorie naar praktijk'

Binnen het leeratelier 'Samenwerken aan Sociale Kwaliteit in de sociale basis' zoeken we samen met gemeenten en welzijnsorganisaties naar manieren om vanuit het concept van Sociale Kwaliteit invulling te geven aan het samenwerken in de sociale basis in een wijk of gebied. Voorop

'Er gebeuren hele goede dingen. Maar kunnen we die niet nóg beter maken als je meer afstemt met elkaar?'

staat het versterken van een omgeving waar mensen de mogelijkheden hebben om eraan deel te nemen op een manier die bij hen past en hen goed doet. Daarbij kan het gaan om de sociale kwaliteit op het niveau van een groep, een wijk of een gebied.

Sociale kwaliteit en kwaliteit van leven

De begrippen sociale kwaliteit en kwaliteit van leven worden nogal eens binnen dezelfde context gebruikt. Maar daar waar kwaliteit van leven iets zegt over de manier waarop

een individu zijn of haar leven ervaart, gaat sociale kwaliteit veel meer over de interactie tussen het individu en de sociale omgeving. Sociale kwaliteit zegt iets over de manier waarop die omgeving ingericht is of functioneert, zodat er een wisselwerking ontstaat tussen mensen en hun omgeving: een wisselwerking waarbij mensen worden ondersteund en uitgenodigd in het deelnemen aan hun sociale omgeving en er tegelijkertijd zelf een bijdrage aan kunnen leveren.

Condities voor sociale kwaliteit

De mate waarin sociale kwaliteit aanwezig is in een groep, wijk of gebied kan worden afgeleid van de mate waarin voldaan wordt aan vier condities: sociaal-economische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale empowerment. Sociaal-economische zekerheid is gericht op sociale rechtvaardigheid door het borgen van essentiële bestaansvoorwaarden voor ieder mens via mensenrechten, wetgeving en voorzieningen. Sociale inclusie is gericht op gelijkwaardigheid. Daarbij gaat het om responsiviteit en toegankelijkheid van groepen, gemeenschappen en systemen. Sociale cohesie is gericht op solidariteit en komt tot uitdrukking in gedeelde normen en waarden, erkenning en respect en wederkerigheid in relaties tussen mensen binnen groepen, gemeenschappen en systemen. Sociale empowerment is gebaseerd op menselijke waardigheid, waarbij het gaat om mogelijkheden tot zelfbeschikking en zelfrealisering, ondersteund en versterkt door relaties en structuren¹.

‘Hoe kunnen we als gemeente nu sturen op sociale kwaliteit? En hoe voorkomen we dat we in de stress van monitoring en indicatoren schieten?’

Afwegen, afstemmen en toetsen in de praktijk

Door de vier condities voor een groep, wijk of gebied in beeld te brengen kan inzichtelijk worden gemaakt op welke gebieden sociale kwaliteit versterkt kan worden. Deze inzichten vormen de basis voor professionals die in de sociale basis werken: het ondersteunt hen in het maken van de juiste afwegingen in hun werkzaamheden. Tegelijkertijd vormen deze inzichten belangrijke uitgangspunten voor samenwerking tussen organisaties die in de sociale basis actief zijn. De vier condities geven een totaaloverzicht van de sociale kwaliteit in een omgeving waarin verschillende organisaties participeren, elk vanuit hun eigen perspectief. Door ieders inzet gezamenlijk af te stemmen wordt de sociale kwaliteit voor de sociale basis in zijn totaliteit versterkt. Tot slot kunnen de inzichten de basis vormen voor het maken van keuzes met betrekking tot de inzet van welzijnswerk in de sociale basis en het monitoren en evalueren hiervan.

¹ Verharen, L. (2017). Being there. Samen werken aan het versterken van sociale kwaliteit.

Gemeenschappelijke taal

De uitdaging ligt in het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal op alle drie de niveaus: de professionals in het veld, de samenwerking tussen organisaties en het monitoren en evalueren van beleid. We kunnen dat niet doen zonder het perspectief van de mensen om wie het gaat hierin mee te nemen. Binnen het leeratelier richten we daarom actieertrajecten in waarbij samen onderzoeken, leren en doen hand in hand gaan. Een voorbeeld hiervan is het traject met gemeente Arnhem, welzijnsorganisatie Rijnstad en Mantelzorg & Vrijwillige Thuishulp Arnhem rondom het versterken van sociale kwaliteit voor de groep jonge mantelzorgers in Arnhem. De kick-off bijeenkomst hiervan heeft plaatsgevonden in februari.

Informatie over het leeratelier:

Nicole.Moorman@han.nl

Landelijke themagroep Lerende Praktijken

Onderzoek naar regionale leernetwerken in het welzijnsdomein

Vanuit de landelijke werkgroep Lerende Praktijken van de Werkplaatsen Sociaal Domein heeft Erik Jansen

samen met Suzan van der Pas (Hogeschool Leiden) en Jean Pierre Wilken (Hogeschool Utrecht) een paper gepresenteerd op de online European Social Work Research Conference in Bucharest over een survey onder 17 verschillende lerende netwerken van de 15 Werkplaatsen Sociaal Domein. Het doel van deze survey was om de patronen in werkwijzen te duiden die in de Werkplaatsen zijn ontstaan bij het uitvoeren van een lerende aanpak in het sociaal domein en op basis van deze patronen praktische handvatten te ontwikkelen. De resultaten lieten een divers scala aan aanpakken zien waarvan sommige meer formeel waren georganiseerd en andere meer informeel. Wel werd onder andere duidelijk dat alle lerende netwerken een bewuste rationale bij de eigen aanpak konden formuleren, dat de invulling van de rol van leerfacilitator belangrijk was en dat agendavorming veelal in samenspraak gebeurde. De belangrijkste leerthema's daarin waren doorgaans: samenwerkingsvraagstukken, de zoektocht naar een integrale aanpak van zorg en welzijn en het leren van nieuwe werkmethoden. Alle netwerken maakten gebruik van enige vorm van intervisie of reflectiesessies om ruimte en tijd te creëren om tot de zogeheten 'trage vragen' te kunnen komen: onderliggende vaak ethische of diepere vraagstukken die hun weerslag hebben op de professionele uitvoeringspraktijk. Daarbij werd stevast bewust rekening gehouden met de lokale setting en gebruiken. Om de verondersteld essentiële elementen in een kader te vangen is vanuit de werkgroep eerder al een korte publicatie verschenen in het Journal of Social Intervention onder de titel:

Sociaal transformeren kan alleen lerend.

Landelijke themagroep Sociale Basis

Impact van de Coronapandemie op sociale kwaliteit van het dagelijks leven: HOOPVOL EN KWETSBAAR

Vanuit de landelijke themagroep de Sociale Basis schreven de Werkplaatsen Sociaal Domein Arnhem en Nijmegen en Friesland samen met Movisie de publicatie 'Hoopvol en kwetsbaar – Impact van de coronapandemie op sociale kwaliteit van het dagelijks leven'. Femke Boerma, Annica Brummel, Meike Heessels en Lisbeth Verharen leverden bijdragen namens onze werkplaats.

De coronapandemie laat zien dat de gehele samenleving kwetsbaar is. De sociale kwaliteit staat serieus onder druk. Dat vereist meer dan maatregelen die inkomensondersteuning bieden, maar ook nadrukkelijk steun aan en investeringen in de sociale verbanden van mensen en redzaamheid van mensen. Het sociaal werk is daar onmisbaar in.

Aan de hand van het concept sociale kwaliteit is de impact van de coronapandemie in kaart gebracht. Bij sociale kwaliteit spelen vier condities een rol: sociaaleconomische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en sociale

empowerment. De coronacrisis maakt nieuwe groepen kwetsbaar en raakt oude groepen vaak extra hard. De overheid organiseert veel solidariteit maar kan niet alle gaten vullen. Het is dan ook hoopvol dat de crisis ook de sociale basis activeert. Mensen ontdekken dat ze samen redzamer zijn dan ze dachten. Het versterken van die herontdekte redzaamheid is een belangrijke opdracht voor de komende tijd.

De publicatie Hoopvol en kwetsbaar lees je hier: [Hoopvol en kwetsbaar. Omzien naar elkaar in tijden van corona.](#)

De spanning tussen centraal en lokaal bij decentralisering van sociaal beleid

Erik Jansen en Annica Brummel hebben met Mara Yerkes van de Universiteit Utrecht en Jana Javornik van de Universiteit van Leeds in het internationale wetenschappelijke journal Social Policy and Administration een artikel gepubliceerd met als titel 'Central-local tensions in the decentralization of social policies: Street-level bureaucrats and social practices in the Netherlands'. Dit artikel gaat over de

spanning tussen niveaus in de implementatie van beleid in het sociaal domein en wat dat teweeg brengt bij professionals, bekeken vanuit het perspectief van de capability benadering. Hierbij is gebruik gemaakt van gegevens die in de periode 2015-2019 verzameld zijn in Venlo vanuit de Werkplaats Sociaal Domein Arnhem en Nijmegen en in de periode 2018-2020 in Lingewaard vanuit het project MORE.

Jansen E, Javornik J, Brummel A, Yerkes MA. Central-local tensions in the decentralization of social policies: **Street-level bureaucrats and social practices in the Netherlands. Soc Policy Adm. 2021;1-14.**

Kijk hier voor het volledige [artikel](#).

Received: 14 April 2020 | Revised: 29 January 2021 | Accepted: 11 March 2021
DOI: 10.1111/spol.12722

ORIGINAL ARTICLE

WILEY

Central-local tensions in the decentralization of social policies: Street-level bureaucrats and social practices in the Netherlands

Erik Jansen¹ | Jana Javornik² | Annica Brummel¹ | Mara A. Yerkes³

¹School of Social Studies, HAN University of Applied Sciences, Nijmegen, The Netherlands

²Centre for Employment Relations, Innovation and Change, Leeds University Business School, Leeds, UK

³Department of Interdisciplinary Social Science, Utrecht University, Utrecht, The Netherlands

Correspondence

Erik Jansen, School of Social Studies, HAN University of Applied Sciences, Nijmegen, The Netherlands.

Email: erik.jansen@han.nl

Funding information

Dutch Ministry of Health Welfare and Sports (VWS)

Abstract

European welfare reforms often involve the decentralization of social care services. This potentially creates central-local tensions for professionals implementing and delivering policies on the ground. Using the capability approach (CA) as a conceptual frame, this article compares local professionals' experiences in the decentralization of social work and care services in an urban and a rural mid-sized municipality in the Netherlands. It offers a missing insiders' perspective on central-local tensions, focusing on front-line workers' capabilities to effectively implement policy on the ground. It finds that perfect policy implementation is hardly achievable locally and that policies are translated through implementation and on-the-ground delivery. This leads to central-local tensions and the absence of reflective space for professionals to deal with normative dilemmas. We conclude that the CA is both useful for identifying these tensions as well as providing a normative framework to guide professionals in reflecting on and negotiating street-level issues.

KEYWORDS

capability approach, decentralization, policy delivery, policy implementation, street-level, welfare state

1 | INTRODUCTION

European welfare state reforms often involve the decentralization of social care services (Martiniello, Anttonen, & Mätzke, 2017). This shift in responsibility for the development and/or implementation of social policies from national to local governments increases emphasis on the interplay between centralized and localized policy (Kazepov, 2010) and

Soc. Policy Adm. 2021;1-14.

wileyonlinelibrary.com/journal/spol

© 2021 John Wiley & Sons Ltd. | 1

Meten van empowerment

Sociaal werkers richten zich in hun werk op empowerment, een van de condities van sociale kwaliteit. Welke instrumenten zijn er beschikbaar om te meten of zij dit ook realiseren? Thomas Noordink, promovendus

verbonden aan het lectoraat Versterken van Sociale Kwaliteit en aan de academische werkplaats Sociaal Werk van Tranzo, deed er onderzoek naar. Onlangs werd hierover dit artikel gepubliceerd in the British Journal of Social work: **Measuring Instruments for Empowerment in Social Work: A Scoping Review | The British Journal of Social Work | Oxford Academic (oup.com)**

